

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

PECULIARITIES OF IMPLEMENTING SECURITY IN PUBLIC ADMINISTRATION

Як відомо, серед членів будь-якого суспільства рано чи пізно підіймається питання безпеки, як на особистому, так і на загальнодержавному рівні. Це пов'язане з тим, що саме безпека є базовою цінністю і своєрідною гарантією держави відносно її членів, не залежно від їх продуктивності і законослухняності. Управління на загальнодержавному рівні за своєю сутністю зобов'язане нейтралізовувати ризики у кожній сфері суспільних відносин шляхом модернізації державної підтримки сфери безпеки, проведення збалансованого розвитку всіх взаємопов'язаних галузей публічного сектору для нейтралізації загроз будь-яких видів.

З аналізу змісту статей 3 і 64 Конституції України [1] випливає, що національна безпека є своєрідним мірилом стану захищеності і непорушності прав, свобод і законних інтересів людини і забезпечується створенням відповідних механізмів запобігання та усунення загальнонаціональних загроз шляхом забезпечення обороноздатності країни. Згідно з судовою практикою Європейського суду з прав людини зазначений підхід відповідає поняттю «нагальній суспільній потребі» як невід'ємний додаток застосування ефективних та пропорційних заходів захисту національних та особистих інтересів.

Дослідженню такої теми приділяли багато уваги відомі українські вчені Аверьянов В.Б., Біла Л.Р., Додін Є. В., Осадчий В., Стрельцов Є.Л., Детюк А.М., Ковалів М.В., Куліш А.М., Кременчуцький С.М., Мельник М.І., Тацій В.Я., Шемшученко С.Ю. та багато інших, які в своїх наукових працях приділяли багато уваги функціонуванню органів забезпечення безпеки в Україні на різних етапах становлення її державності і незалежності. Метою дослідження є аналіз суспільної думки та чинних заходів забезпечення безпеки в Україні особливо в сучасних непростих умовах протидії як зовнішньому ворогу, так і боротьби з проявами заподіяння шкоди суспільним інтересам та державним цінностям всередині нашої країни, що проявляється у оцінці загальнонаціональних стратегічних концепцій, спрямованих на охорону кожного від будь-якого фактору небезпеки з дотриманням балансу забезпечення певного загальнонаціонального рівня безпеки з урахуванням інтересів кожного члена українського суспільства.

Ключові слова: національна безпека, система публічного управління, ризики без-

пеки в державному адмініструванні, реалізація державної політики.

As is well known, sooner or later, members of any society raise the issue of security, both at the personal and national level. This is due to the fact that security is a basic value and a kind of guarantee of the State towards its members, regardless of their productivity and law-abidingness. Governance at the national level is inherently obliged to neutralize risks in every sphere of social relations by modernizing state support for the security sector, and by conducting a balanced development of all interrelated public sector sectors to neutralize threats of any kind.

An analysis of the content of Articles 3 and 64 of the Constitution of Ukraine shows that national security is a measure of the state of protection and inviolability of human rights, freedoms and legitimate interests and is ensured by creating appropriate mechanisms to prevent and eliminate national threats by ensuring the country's defense capability. According to the case law of the European Court of Human Rights, this approach corresponds to the concept of "urgent social need" as an integral part of the application of effective and proportionate measures to protect national and personal interests.

This topic has been studied by such well-known Ukrainian scholars as V.B. Averyanov, L.R. Bila, E.V. Dodin, V. Osadchyi, E.L. Streltsov, A.M. Detiuk, M.V. Kovaliv, A.M. Kulish, S.M. Kremenchuk, M.I. Melnyk, V.Y. Tsiy, S.Y. Shemshuchenko and many others, who in their scientific works paid much attention to the functioning of security agencies in Ukraine at different stages of the formation of its statehood and independence.

The purpose of our study is to analyze public opinion and current security measures in Ukraine, especially in today's difficult conditions of countering both the external enemy and combating manifestations of harm to common interests and state values within our country, which is manifested in the assessment of national strategic concepts aimed at protecting everyone from any danger factor, while maintaining a balance between ensuring a certain national level and the interests of every member of Ukrainian society.

Key words: national security, public administration system, security risks in public administration, implementation of public policy.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2025.45.27>

Шерстюк Г.М.

к. юр. наук,
доцент кафедри адміністративного
права і процесу
Національної поліції України
Одеський державний університет
внутрішніх справ

Корнієнко В.О.

к. юр. наук, магістр публічного
управління та адміністрування

Вишняк І.О.

к. наук з держ. управління

Танасогло О.М.

магістр публічного управління
та адміністрування

Постановка проблеми. Безпека як феномен розглядалася в історії людства як неодмінна властивість право особистості поряд із поняттями «свобода», «власність», «праця», являючись при цьому базовою цінністю, що забезпечує гарантії суспільства стосовно його найбільш продуктивних і законослухняних членів. Енциклопедичний словник [2] визначає безпеку як головну запоруку людського розвитку, відсутність якої дорівнює відсутності будь-якого зв'язку між людськими

зусиллями і досягненням цілей, для яких вони робляться. Словник визначає, що небезпеки, попередженням яких і створюється безпека в країні, становлять три категорії: деякі з них можуть загрожувати як окремій особі, так і цілому суспільству і державі; інші безпосередньо уряду; треті – головним чином окремому громадянину. Таким чином, безпека являє собою умови, що забезпечують захист об'єкта від впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, які спричиняють негативні наслідки для

існування і розвитку об'єкта. Тобто, безпека виступає реакцією на суб'єктивно трактований фактор небезпеки, оцінка якого здійснюється в міру готовності суб'єкта протистояти цьому фактору. Діагностувати цю проблему можна як можливість нейтралізувати загрозу, пристосуватися до неї або просто уникнути її негативного впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці цієї теми в своїх дослідженнях приділяли багато уваги відомі українські вчені Аверьянов В.Б., Біла Л.Р., Додін Є. В., Осадчий В., Стрельцов Є.Л., Детюк А.М., Ковалів М.В., Куліш А.М., Кременчуцький С.М., Мельник М.І., Тацій В.Я., Шемшученко С.Ю. та багато інших, які в своїх наукових працях приділяли багато уваги функціонуванню органів забезпечення безпеки в Україні на різних етапах становлення її державності і незалежності.

Метою дослідження є аналіз суспільної думки та чинних заходів забезпечення безпеки в Україні особливо в сучасних непростих умовах протидії як зовнішньому ворогу, так і боротьби з проявами заподіяння шкоди суспільним інтересам та державним цінностям всередині нашої країни, що проявляється у оцінці загальнонаціональних стратегічних концепцій, спрямованих на охорону кожного від будь-якого фактору небезпеки з дотриманням балансу забезпечення певного загальнонаціонального рівня безпеки з урахуванням інтересів кожного члена українського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових критеріїв управління безпекою є критерій допустимого ризику, за ступенем значення якого можна вимірювати рівень і якість безпеки. Однак головною методологічною складністю в мінімізації негативного впливу загроз є розмитість і нечіткість такого критерію, що передбачає різні способи інтерпретації та оцінки. Перебільшення фактора небезпеки тих чи інших подій у суспільстві може призводити до збільшення тиску на права і свободи окремої особистості, ставати приводом для нав'язування волі однієї суспільної групи над іншими. У бізнесі оцінку ризику здійснюють за критерієм співвідношення між імовірністю настання страхової події та обсягами витрат, покликаними нейтралізувати ймовірні наслідки такої події. Страхові резерви багатьох країн заповнюються в залежності від того, наскільки акумульовані в спеціальних фондах накопичення дадуть змогу нейтралізувати загрози настання тієї чи іншої страхової події та запобігти збиткам, спричиненим її настанням, а також відновити необхідний режим функціонування зруйнованого об'єкта [3].

У державі оцінка ризику за економічними критеріями є недостатньою, оскільки обсяг шкоди може і не бути приписаний до жодного з конкретних суб'єктів, стаючи тягарем для всього суспільства в цілому або для майбутніх поколінь. У цьому разі головним розпорядником у діяльності з мінімізації або розподілу суспільно значущих ризиків стає держава.

Зміст безпеки визначається характером і масштабом небезпек, які необхідно подолати. При цьому, на відміну від безпеки, що має постійний характер і передбачає певну стійку систему заходів, розрахованих на тривалий період, небезпека має ймовірнісний характер і залежить від безлічі випадкових і невідповідних чинників. Можна говорити про такі види небезпек, як регулярні та спорадичні, внутрішні та зовнішні, локальні та глобальні, стихійні та техногенні. Є небезпеки, які вимагають оперативного втручання і викорінення, а є – непрямим регулювання і згладжування [4].

Сфера безпеки є одним із ключових об'єктів системи публічного управління. Для кожного члена суспільства громадська безпека представляється як публічне (суспільне) благо, яке є доступним для необмеженої кількості суб'єктів, зацікавлених у його споживанні. На забезпечення безпеки особи готові витрачати значний обсяг своїх ресурсів, незважаючи на те, що це може знижувати рівень їхнього життя. Сфера безпеки формується за рахунок створення розгалуженої системи превентивних заходів, що нейтралізують загрозу масштабних кризових ситуацій, які зачіпають інтереси населення, що підтримують злагоджений ритм роботи базових суспільних інститутів.

Кінцевим же замовником на формування в суспільстві системи безпеки виступає громадянське населення. Воно ж задає основні функціональні напрями, у створенні яких формуються її види. Однак інституційну основу регулювання безпеки становлять публічні органи влади, що трансформують суспільну потребу в стабільності та правопорядку в систему норм і правил. В Україні питанням безпеки завжди приділяли велику увагу, особливо в останній час після 2014 року, коли росія розпочала віроломне вторгнення на територію нашої держави.

Президентом України була затверджена Стратегія національної безпеки України [5], яка націлена на координацію діяльності органів державної влади, державних, корпоративних і громадських організацій щодо захисту національних інтересів держави і забезпечення безпеки особистості та суспільства перед обличчям різного роду загроз. Стратегія визначила основні пріоритети розвитку держави, намітила вектор набуття

Україною статусу вільної, заможної, безпечної держави, де панує право, де держава захищає громадян і суспільство, де кожен може реалізувати свої таланти і здібності, де люди дихають чистим повітрям, п'ють чисту воду та з якою пов'яжуть долю наші діти й онуки.

Відповідно до Стратегії сферу безпеки являє низку підсистем, що розвиваються автономно одна від одної і задають для національно-державної системи своєрідний захисний пояс, що компенсує негативні прояви різноманітних чинників несприятливого різноманітних чинників несприятливого впливу середовища. До переліку цих підсистем Стратегія відносить оборону країни і державну, громадську, інформаційну, екологічну, економічну, транспортну, енергетичну безпеку та безпеку особистості. При цьому свою актуальність не втратили й інші види безпеки, що реалізуються через різні суспільні інститути. До них насамперед передусім слід віднести фінансову, технічну продовольчу безпеку. Різноманітність видів безпеки свідчить про її складну соціальну природу, що вимагає нестандартних заходів щодо її регулювання як важливого напрямку державної політики.

Особливості системи безпеки як елемента публічного сектора проявляється в наступному. Безпека є складовою частиною публічного сектора економіки, який має два режими функціонування: стримування та розвитку. Виокремлення цих режимів пояснюється необхідністю задоволення двох основних груп суспільних потреб – у формуванні надійного і стабільного середовища проживання та створенні умов для розгортання свого потенціалу, втілення ідей і проєктів. Забезпечення безпеки в режимі стримування є умовою для забезпечення безпеки в режимі розвитку. Але водночас якщо не буде забезпечено достатніх заходів у сфері безпеки в режимі розвитку, то і режим стримування почне відчувати серйозні збої.

В Україні поділ режимів стримування і розвитку в громадському секторі економіки відбувається у вертикальному розрізі, відносячи режим стримування до компетенції центральних органів виконавчої влади, а режим розвитку – до нижніх рівнів – регіонального і корпоративного. Ця обставина недостатньо мотивує вищих посадових осіб, відповідальних за безпеку, у створенні умов для розвитку бізнесу, захисті прав і свобод громадян, тоді як підприємці та цивільне населення неповною мірою сприйнятливий до зовнішніх загроз та геополітичних викликів.[6] Крім того, режим стримування у сфері безпеки представляють силові відомства, які спеціалізуються на відповідних функціях, тоді як режим розвитку не має

чіткої відомчої спеціалізації, будучи розподіленим між різними організаціями.

Виконанням функцій займаються, насамперед, органи влади, які проводять заходи за рахунок коштів бюджетів різних рівнів, задовольняючи суспільний інтерес, тоді як на наданні послуг спеціалізуються різні відомства, які можуть надавати свої послуги як на бюджетній, так і на позабюджетній основі. Безпека як галузь публічного сектору наділена певними характерними рисами, що впливають на режим управління цією сферою. По-перше, глибока структурна різноманітність цієї сфери, що розбиває галузь на безліч технологічно не пов'язаних одна з одною сфер, що мають власні стандарти якості та виконання, не дають змоги визначити загальний підхід до налагодження комплексної системи безпеки. По-друге, потенційний характер більшості загроз і акцент на їх попередженні лежить в основі значних і постійно зростаючих витрат на утримання реального сектора економіки, знижуючи рентабельність виробництва і обтяжуючи підприємства невикористаними витратами. Крім того, наявність великої кількості відомств, що стежать за безпекою відомств, що стежать за безпекою, провокує корупційний тиск на бізнес. По-третє, у структурі безпеки явно поділяються сфери, контрольовані й неkontrolьовані публічною владою, і це накладає відбиток на механізми комунікацій між сферами і необхідність комплексного відтворення всієї галузі в цілому.[7]

Важливим індикатором розвитку сфери безпеки є структура зайнятості, за характером якої можна визначити тенденції галузі у складі публічного сектора економіки. В Україні структура зайнятості в публічному секторі помітно зміщується в зону режиму стримування. Можливості розв'язання проблем суспільного значення на рівні первинних спільнот стають дедалі обмеженішими. При цьому значна частина соціальних зобов'язань, раніше зосереджена в муніципальному секторі економіки, поступово переходить у розпорядження державних органів влади. З відання органів місцевого самоврядування до відання державної влади відійшла низка повноважень у сфері соціального захисту, охорони здоров'я при збереженні значної кількості повноважень у сфері безпеки. Орієнтація на централізацію системи регулювання публічних відносин у соціальній сфері, обтяження органів місцевої влади невластивими органів місцевої влади невластивими їм функціями.

В Україні до переліку органів безпеки можна віднести окремі категорії публічних службовців таких, як військовослужбовці, працівники пра-

воохоронних органів, судів тощо, а також безліч недержавних служб охорони правопорядку. Сфера безпеки на державному рівні займає суттєву частину в секторі публічного управління, споживаючи при цьому значний обсяг бюджетних та позабюджетних коштів. Але при цьому закономірним постає питання про ефективність задоволення потреб кожного члена українського суспільства діяльністю такої істотної кількості організацій та установ, які спеціалізуються на реалізації вказаного виду діяльності. Дати вичерпну відповідь зможемо лише за умови аналізу та порівняння розмірів видатків на сферу безпеки в Україні з видатками провідних країн світу [8].

Так, система безпеки є найважливішим елементом публічного сектору для будь-якої держави. За часткою цього сектору можна зробити висновок про характер суспільних змін та його вектор. Прямі порівняння в чисельності працівників силових відомств неможливі через специфічні особливості у структурі національних відомств. Проте можна зробити деякі висновки на основі сформованої тут структури зайнятості.

Особливий інтерес викликає аналіз системи безпеки США, де ця галузь набула помітного імпульсу внаслідок трагічних подій помітного імпульсу внаслідок трагічних подій атаки терористів на Нью-Йорк у 2001 році. Оплотом захисту зовнішніх кордонів у США є міністерство оборони (крім Національної гвардії), куди входять понад 50000 військовослужбовців, які забезпечують правопорядок у збройних силах США та охорону військових об'єктів, не включаючи АНБ – агентство національної безпеки та Розвідувальне управління міністерства оборони (РУМО).

Що стосується системи внутрішньої безпеки США [система міністерства внутрішньої безпеки (департамент внутрішньої безпеки – DHS), заснований у 2002 р.], то в ній зайняті понад 200000 осіб, куди входять кілька спеціалізованих поліцейських служб: управління розвідки та аналізу, управління федеральної повітряної маршалської служби, служба з питань громадянства та імміграції, ФЕМА (наш аналог МНС), митна служба, секретна служба тощо. Функціонально системи внутрішньої безпеки України та США досить схожі. Однак за змістом є певні відмінності. Так, у США поліцейські служби здебільшого займаються оперативною роботою, тоді як слідчі функції, координацію робіт у сфері боротьби зі злочинністю та виконання покарань здійснюють відомства під егідою міністерства юстиції: ФБР; бюро в'язниць і служба маршалів.

До кінця 2022 року чисельність співробітників ФБР становила 30847 осіб, з них 12737 спеціальних агентів (тобто кадрового оперативного складу) і понад 18110 чол. обслуговуючого персоналу. Загалом у США здійснюють охорону правопорядку 12288 міських поліцейських департаментів (найбільший із них поліцейський департамент м. Нью-Йорка – у ньому проходять службу понад 37000 поліцейських, річний бюджет у 2020 році становив трохи більше 2 млрд дол. США); 3093 департаменти шерифів і 79 звичайних поліцейських управлінь у штатних одиницях; 1819 поліцейських агентств із юрисдикцією на території тауншипів (так іменують, як правило, у сільській місцевості територія району всередині штату); 965 спеціалізованих поліцейських агентств (поліція національних парків, портова і транспортна поліція, поліція університетських містечок). Загалом на регіональному рівні проходять службу понад 52000 атестованих поліцейських. Але найчисленніша частина поліцейської системи країни представлена на базовому (муніципальному) рівні, де зосереджені поліцейські агентства (департаменти) муніципалітетів, графства інших спеціалізованих поліцейських організацій (поліція національних парків, портів, університетських містечок тощо). На цей рівень припадає майже 700000 осіб. При цьому основна частина коштів, що витрачаються на утримання поліцейських сил США (не рахуючи Національної гвардії), припадає на потреби місцевої поліції, яка отримує до 80% усіх виділених на ці цілі коштів. Децентралізованою видається і судова система цієї країни, яка сформована з двох паралельних судових систем паралельних судових систем, одну з яких становить федеральна судова система, а іншу – сукупність самостійних судових систем кожного штату. штату. У федеральній судовій системі США на сьогоднішній день налічується близько всього 3200 суддів, тоді як на регіональному рівні чисельність суддів значно більша. Експертами зазначається, що суди штатів у середньому розглядають у 70 разів більше цивільних справ, ніж федеральні суди США.

Як і в США, поліція в Німеччині також є децентралізованою. У кожній із 16 федеральних земель є свої органи внутрішніх справ, включно з регіональною системою її підготовки. Основна частина особового складу припадає на первинні територіальні рівні: чисельність вищого командного складу не перевищує 1% від загальної кількості зайнятих у цій сфері. Важливим показником роботи системи публічної безпеки є ступінь довіри населення

до органів правопорядку, значення якого в провідних європейських країнах досить високе. Мабуть, територіальна близькість керівництва внутрішніх справ до населення, виборність керівників місцевої поліції, як ніщо інше, значною мірою сприяє підвищенню такої довіри. мірою сприяє підвищенню такої довіри [9].

Таким чином, аналіз зайнятості в системі безпеки США та Європи свідчить про значну децентралізацію функцій безпеки. Виокремлення самостійної та добре оснащеної системи безпеки на регіональному та муніципальному рівні не тільки підвищує ефективність роботи відповідних відомств, створюючи умови змагальності з центральними відомствами, але і підтримує ефективність розвитку самої системи регіонального та муніципального управління, куди система безпеки вбудовується як складний елемент.

Виробництво безпеки як суспільного блага має відповідати важливому принципу: благо має вироблятися в обсязі, за якого граничні суспільні вигоди, виражені сумою граничних вигод усіх споживачів, зрівнюються з граничними суспільними витратами на його виробництво. Тому оптимізація цих суспільних витрат на виробництво даної сфери має здійснюватися шляхом ретельного відбору заходів, що забезпечують найкращий результат, тобто оптимальне втілення базових властивостей цього блага. Іншими словами, далеко не завжди додаткові вкладення у створення нової військової техніки позначаються позитивно на стані безпеки країни, порівняно, наприклад, з інвестиціями у перспективні галузі «економіки знань».

Однією з головних вимог є збалансованість розвитку галузей публічного сектора, завдяки якій суспільство здатне нейтралізувати ризики, розділяючи їх на окремі групи. У кожній галузі публічного сектора можуть бути визначені свої центри відповідальності протидії ризикам і критерії безпеки, дотримання яких може стати ключовою умовою підтримки національної безпеки. А розподіл бюджетних ресурсів, орієнтованих на реалізацію повноважень з безпеки, за центрами відповідальності галузей публічного сектора, дасть змогу більш раціонально задовольнити потреби суспільства в безпеці модернізувати державну підтримку цих галузей. Невиконання вимоги збалансованого розвитку може призвести до того, що недооцінка одного з елементів публічного сектора, чи то освіта, культура чи безпека, викличе диспропорції та збої в роботі всієї системи суспільного відтворення. Однією з ключових ознак елемента публічного сектора є властивість

взаємопроникнення, суть якої полягає в тому, що елементи публічного сектора частково присутні один в одному, будучи важливою складовою суміжного елемента, що виконує властиві йому функції. Таким чином, елементи освітньої системи здійснюють вплив на сферу охорони здоров'я та культури, а стан культури – на загрози безпеці. Іншим стороною взаємопроникнення публічних сфері їхній розподіл у вертикальному розрізі, що дає змогу рівномірно розводити їхній вплив між територіальними рівнями. Такий розподіл дає змогу ефективніше задовольняти потреби населення в бюджетних послугах, сприяє цілісності суспільства, протидіє сепаратизмі відсталості на нижчих територіальних ланках. Властивість взаємопроникнення, притаманна галузям публічного сектора, вказує на неможливість ізоляції галузей одна від одної, стимулюючи зусилля представників цих галузей на коопераційну взаємодію з представниками інших галузей як умову існування галузі. Кожна з цих галузей може брати на себе окремі функції іншої, сприяючи гармонійному розвитку суспільства. Формування центрів відповідальності за забезпечення публічної безпеки здійснюється на основі реагування на фактори ризику, які можна поділити на дві групи: прямого та непрямого впливу. Фактори прямого впливу припускають ситуацію, коли ризик проявляється несподівано і потребує негайних заходів щодо його нейтралізації. У цьому випадку ризик має досить чітку систему часової просторової локації. Фактори непрямого впливу, навпаки, можуть проявлятися у віддаленій перспективі, не мати чіткої просторової та часової локалізації, виступають у прихованій формі [10].

Особливістю безпеки як об'єкта публічного управління є її превентивний потенціальний характер, що примушує владу розробляти превентивні заходи з нейтралізації безпеки. Вказана обставина і є одним із суттєвих факторів негативного впливу на всіх учасників, які вимушені нести додаткові та необґрунтовані витрати на вказану реалізацію. Саме через таку обставину органи державної влади посилюють переслідування бізнесу і опозиції, що в решті решт негативно впливає на реальний стан безпеки в державі, посилюючи внутрішній супротив та знижуючи рівень життя населення. При цьому послаблення інших галузей бюджетного сектора, які надають певні блага суспільству, наприклад охорона здоров'я або освіта тощо), може стати додатковим джерелом нових ризиків. За таких умов потрібно досягнути балансу не тільки між різними центрами забезпечення безпеки, а й досягти

оптимальної взаємодії різних галузей суспільного сектору, які спрямовані на нейтралізацію ризиків та реалізацію основних функцій та завдань суспільства і держави в цілому. Основною метою розвитку будь-якої країни є формування високорозвиненої та збалансованої системи суспільного виробництва, що забезпечує задоволення потреб громадян і мінімізує різноманітні ризики. І тому державна безпекова політика має передбачати систему пріоритетів, що забезпечують ефективне проведення національної політики у сфері безпеки [11].

Вплив факторів непрямого впливу на динаміку ризиків ставить серйозні проблеми перед публічним сектором. Недооцінка цих чинників, спроба підмінити їх іншими факторами, що проявляються більш очевидно, сприяють посиленню загроз, дезорієнтують центри відповідальності в оцінці та зміні масштабів цих загроз і виробленні заходів щодо їх нейтралізації. Нині однією з головних загроз для нашої держави на сучасному етапі є її технологічна повільність, що дисонує з її реальним кадровим потенціалом, промисловою базою і просторовим масштабом. Іншою прикметною загрозою є економічні та соціальні диспропорції, що проявляються в розриві рівня доходів між різними категоріями громадян або територіями, наслідком яких може стати загострення криміногенної ситуації на певній території. Ці та інші загрози, не меншою мірою, ніж явні, становлять небезпеку для розвитку країни і провокують окремі уряди зарубіжних держав посилювати тиск на Україну, протидіяти здійсненню нею самостійної політики та захисту своїх національних інтересів [12].

Висновки та перспективи подальших досліджень в цьому напрямі. Отже, можемо зробити висновок, що Українській державі вкрай необхідно якісно управляти нейтралізацією цих чинників, які мають свої особливості і можуть проявляти себе через приховані канали або на більш віддалений термін. Розвиток системи безпеки в країні має здійснюватися в тісному зв'язку з вжиттям заходів щодо децентралізації державного управління. Місцеві органи влади мають отримати додаткові ресурси на підтримку свого публічного сектору і сформувати свою систему безпеки, що відповідає реальним потребам людей і має внутрішні джерела відтворення. Одним із ключових способів протидії глобальним ризикам є механізми внутрішньої самоорганізації суспільства, які можуть і не припускати створення спеціальних інститутів. І цим навряд чи слід нехтувати, оскільки впровадження механізмів забезпечення безпеки на місцевому

рівні є запорукою реалізації національної безпеки, що в свою чергу сприятиме подальшому розвитку правової державності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.02.2025).
2. Ковбасюк Ю. В., Трошинський В. П., Сурмін Ю. П. та ін. Енциклопедичний словник з державного управління. Київ : НАДУ, 2010. 820 с. URL: <https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/encyklopedychnyj-slovnyk-z-derzhavnogo-upravlinnya.pdf> (дата звернення: 24.02.2025).
3. Тихомиров Д.О. Громадська та публічна безпека: проблеми співвідношення. *Наше право*. 2020. No 4. С. 34–38. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2021/01/34-_Tyhomirov.pdf (дата звернення: 27.02.2025).
4. С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін. Українське суспільство в умовах війни. 2022 : колективна монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnfnibpcajpcglclefindmkaj/https://isoc.com.ua/assets/files/monitoring/maket-vijna...2022dlya-tipografiivse.pdf11> (дата звернення: 27.02.2025).
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 27.02.2025).
6. Барба В. Є. Поняття публічної безпеки і порядку як об'єкта взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. No 4. Ч. 1. С. 32–36. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/10.pdf (дата звернення: 27.02.2025).
7. Ульянов О. І. Щодо співвідношення категорій «публічна безпека і порядок» та «громадська безпека і порядок» у Законі України «Про Національну поліцію». Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 березня 2016 р. Одеса : ОДУВС, 2016. С. 194–195.
8. Когут О.В. Категорія «публічна безпека та порядок»: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Правове забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, інтелектуальний простір* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 23 квіт. 2019 р.) / за ред. О.Г. Турченко. Вінниця : Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса, 2019. С. 55–59.
9. О. О. Сердюк, К. Л. Бугайчук. Публічна безпека та довіра до правоохоронних органів.: монографія. Харків : ХНУВС, 2017. 360 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c527e9c0-e328-4844-a908-8e1aeda19d4f/content> (дата звернення: 27.02.2025).
10. Безпека для громадян: Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/bezpeka>

ta-oborona/bezpeka-dlyagromadyan (дата звернення: 26.02.2025).

11. Сийплові М. В. Кримінально-правовий захист охоронної діяльності в Україні : монографія. Харків: 2019. 614 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/27449/1/%D0%A1%D0%B8%D0%B9%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D0%B8%20%D0%9C.%20%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%BE%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE

%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%BA%D1%96%D0%B2_2019_614%20%D1%81.pdf (дата звернення: 27.02.2025).

12. С. О. Загороднюк, А. М. Меденцев, В. О. Допілка. Роль правоохоронних та судових органів у забезпеченні законності та правопорядку. *Актуальні питання юридичної науки*. Серія: Право, 2022 р., No 4 (78). С. 104–108 URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#search/%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BF/FMfcgzQZTCqZPwxQJdzhKXpJZsVQQnvc?projector=1&messagePar> tld=0.5 (дата звернення: 27.02.2025).